

Boekbespreking

A.C. CAMPBELL, 1977. Elseviers gids van strand en kust. Elsevier, Amsterdam/Brussel, 320 pp., met "meer dan 800 afbeeldingen in kleuren", 49 pentekeningen, 1 kaart en 2 schema's. Vertaling en bewerking Drs. J.H.C. Walenkamp en Drs. S.C. Willemstein. Prijs ing. (paperback) f 24,50.

In Nederland was men langzamerhand toe aan een nieuwe strand- en kustgids; met alle respect voor het waardevolle werk van Prud'homme van Reine (Wat vind ik aan het strand?), kan men toch stellen dat de mogelijkheid tot verder reizen en vooral het bezoeken van rotskusten de behoefte aan een uitgebreider werk heeft doen ontstaan. In wezen is ons strand arm aan soorten door het eenvormige zandige milieu van onze ondiepe zee; rotskusten zijn oneindig veel rijker en daardoor voor de littoraal geïnteresseerde veel aantrekkelijker. Het nieuwe gidsje van Campbell bestrijkt de kusten en ondiepe zeeën van Europa; dat is alles bijeen nogal een rijke en gevarieerde fauna en flora gezien de verschillen in milieu (bijv. Noordelijke IJszee, Noordzee, Oostzee, Middellandse Zee, enz.). Uiteraard kan een dergelijk boek slechts een keus van de algemeenste en opvallendste soorten maken, reden waarom soms gewone Noordzeesoorten niet behandeld (kunnen) worden. Dit type gidsen is altijd wat hybridisch van karakter; een specialistische gids (schelpengids, vogelgids, zoogdiergids) kan en moet volledig zijn — een gids die een type gegeneraliseerd habitat behandelt, heeft in principe met zoveel dier- en plantengroepen te maken, dat een keus gemaakt moet worden. Als men dan nog een dergelijk habitat over een uitgestrekt gebied wil behandelen, dan heeft men precies het probleem van Campbell's nieuwe gids.

De afbeeldingen zijn over het algemeen goed tot zeer goed. De kleuren zijn mooi en de compositie van de platen soms zeer knap. Doorzichtige organismen als ribkwalletjes zijn afgebeeld tegen een gekleurde achtergrond. Alleen de uniform licht bruine kleur van bijv. de kreeftachtigen op pp. 201-213 en 221 is minder aantrekkelijk en wellicht niet geheel verantwoord. De pentekeningen, hoewel functioneel, zijn soms een beetje stuntelig. Op p. 163 is van *Philine aperta* alleen het gehele dier afgebeeld; dat ziet er gewoonlijk wat vormloos uit, wat ook goed tot uitdrukking is gebracht, maar zou een (extra) figuur van de schelp niet functioneler zijn geweest? De paginering van p. 303 is bij vergissing op de schol terecht gekomen, zodat het lijkt alsof de vis gemerkt is!

Vertaling en bewerking zijn uitstekend. Bespreker wil toch op één slakje zout leggen. In de inleiding bij de weekdieren op p. 138 leest men "De overige klassen zijn evolutioneel gezien van groot belang....". Zou hier bedoeld zijn: evolutionair? Of zou het wellicht beter geweest zijn van een bijvoeglijk naamwoord af te zien en de zaak te omschrijven? *Philine* wordt gespeld als *Philene*, de auteur Brugière wordt nogal eens verminkt tot Brugière en één maal verschijnt zelfs *Polinices atena*. Het is niet eenvoudig in een oorspronkelijk Brits werkje de Nederlands/Belgische literatuur te verwerken; behoudens enkele uitzonderingen, zijn de vertalers daar goed in geslaagd.

Wat ons vanzelfsprekend het meest interesseert, is de behandeling van de weekdieren op pp. 138-193. Terecht nemen de mollusken als groep de grootste plaats in het hele boek in. Dat is als volgt verdeeld: algemeen (2 pp.), keverslakken (2 pp., 7 soorten), kieuwslakken (20 pp., 71 soorten), Opisthobranchia (4 pp., 16 soorten), longslakken en stootandjes (2 pp., 7+1 soorten), tweekleppigen (20 pp., 79 soorten) en inktvissen (4 pp., 11 soorten) — de wormvormige weekdieren zijn uiteraard niet behandeld. Totaal dus een kleine 200 soorten, waarbij natuurlijk eveneens een selectie op grootte plaats gevonden heeft; het heeft geen zin in een veldgids de soorten van bijv. *Caecum* te behandelen. Als men het totaal van ca. 200 soorten vergelijkt met de drie (incomplete) delen van Nordsieck, dan lijkt het wel of de weekdieren er wat kaal afgekomen zijn, wat bepaald niet het geval is. De nomenclatuur is redelijk up to date en de schrijver (bewerker?) waarschuwt voor verwante soorten of moeilijke groepen die niet behandeld konden worden. Op p. 139 komt men tot een totaal van ongeveer 107.000 soorten weekdieren; dat ligt bepaald veel te hoog (zie bij de bespreking van het werk van Lindner). Het is verheugend biologische gegevens over zaken als voedsel, larven, enz. aan te treffen. Gelukkig

heeft niemand geprobeerd kunstmatige Nederlandse namen te bedenken. Bij de wetenschappelijke namen worden overal de auteurs op correcte wijze opgegeven.

Het laatste hoofdstuk (pp. 304-305) is getiteld "Wat drijft en aanspoelt". Vier van de zes afbeeldingen hebben betrekking op weekdieren, nl. eikapsels van wulk, purperslak en zeenaaktslak en het rug-schild van *Sepia*. In de begeleidende tekst wordt ook naar enkele niet-afgebeelde zaken verwezen. Het is echter merkwaardig dat hier bijv. niet verwezen wordt naar de "ballen" van *Posidonia*, afgebeeld op p. 65. Waarom is wel een haaieneikapsel afgebeeld, maar geen roggeneikapsel?

Een kritisch doornemen van de literatuurlijst op pp. 306-309 leverde wat de weekdieren betreft de volgende omissies op. Als men verwijst naar de "klassieken" in de vorm van o.a. de faunadeeltjes, mag Kaas & ten Broek natuurlijk nooit ontbreken. Verder ontbreken Tebble (wel vermeld op p. 168!), de nieuwe serie van Fretter & Graham en het nieuwe zeenaaktslakkenboekje van Thompson & Brown. Nordsieck bestaat uit drie en niet uit twee delen. Ook de helaas wat weinig bekende checklist van Janssen (1975) ontbreekt; dat zou een goede basis voor de nomenclatuur geweest zijn.

Zo zal iedere specialist detailkritiek kunnen leveren op de hem aangaande hoofdstukken. Wij dienen echter niet te vergeten dat dit boekje in het geheel niet voor de specialist is gemaakt. Ik ben ervan overtuigd dat het zijn diensten zal bewijzen op excursie in Noorwegen, Wales of Bretagne; bovendien wordt het nuttige hier heel duidelijk met het aangename gecombineerd — het is een bijzonder aantrekkelijk boekje voor een redelijke prijs. Een verplichte aankoop voor alle liefhebbers van het Europese littoraal, eerstejaarsstudenten in de biologie, middelbare scholen, streekmusea, enz.

A.C. VAN BRUGGEN